

ПРОФЕСІЙНО ОРІЄТОВАНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ У НЕЛІНГВІСТИЧНОМУ ВИШИ

Байдак Л.І.

На сучасному етапі пріоритетною метою навчання іноземній мові є набуття комунікативних компетенцій, тобто не лише оволодіння системою мови, а практичне володіння самою мовою. Без сумніву, іноземна мова може використовуватися як інструмент спілкування у діалозі культур сучасного світу. Студенти повинні навчитися спілкуванню, передачі та сприйняттю інформації, в тому числі і професійного характеру, для налагоджування міжкультурних стосунків. Процес навчання покликаний сприяти максимальному взаєморозумінню майбутніх спеціалістів.

Професійно орієнтований підхід до навчання іноземній мові передбачає формування у студентів здатності до іншомовного спілкування у конкретних професійних, ділових, наукових сферах і ситуаціях з урахуванням особливостей професійного мислення при організації мотиваційно-стимулюючої та орієнтовно-дослідницької діяльності. Під професійно орієтованим розуміють навчання, яке базується на урахуванні потреби студентів у вивченні іноземної мови відповідно до особливостей майбутньої професії. Таке навчання передбачає поєднання оволодіння професійно спрямованою іноземною мовою з розвитком особистісних якостей студентів, знанням культури країни, мова якої вивчається, та отриманням спеціальних навичок, які ґрунтуються на професійних і лінгвістичних знаннях. Суть професійно орієтованого навчання іноземній мові полягає в його інтеграції зі спеціальними дисциплінами з метою отримання додаткових професійних знань та формування професійно значимих особистісних рис. Іноземна мова в такому випадку виступає засобом підвищення професійної компетентності та особистісно-професійного розвитку студентів і є необхідною умовою успіху у їх подальшій професійній діяльності.

При розробці моделі професійно орієтованого навчання, яка б сприяла міцнішому засвоєнню іноземної мови студентами нелінгвістичних спеціальностей, її ефективному використанню у майбутній професійній діяльності, варто, серед інших, враховувати й такі компоненти, як мотиваційний та процесуальний.

Мотиваційний компонент пов'язаний з наявністю потреби опанування іноземною мовою і передбачає формування пізнавальних та професійних мотивів. В загальній структурі мотивації до вивчення іноземної мови домінуючим є пізнавальний мотив, оскільки в його основі закладено постійне прагнення до пізнання, а також присутній зв'язок зі змістовою та організаційною сторонами самої навчальної діяльності. Фокусуючись на професійно орієтованому змісті, пізнавальні мотиви трансформуються у професійні. Таким чином, діяльність студента у процесі вивчення мови залишається пізнавальною за формою, але стає професійною за змістом.

Процесуальний компонент включає вибір методів, форм та засобів навчання. Перевага віддається активним методам (метод проектів, рольові ігри, дискусії), які дозволяють формувати пізнавальні та професійні мотиви та інтереси, давати цілісне уявлення про професійну діяльність, формувати соціальні уміння та навички взаємодії і спілкування.

Ефективність процесу професійно орієтованого навчання залежить, у тому числі, і від професіоналізму викладача. У сучасних умовах викладання мови фахового спрямування від нього вимагається не лише готовність постійно підвищувати рівень фонових знань, але й спеціалізуватися в дисциплінах, які вивчають студенти. У цьому плані важко переоцінити контакти, консультації, спільні обговорення предмету з викладачами профільних кафедр. Звичайно, не можливо очікувати від викладача глибоких знань фахових дисциплін, але орієтування в матеріалі, який пропонується у вигляді текстів для читання, обговорення, перекладу чи реферування – це запорука ефективної підготовки студентів. Проблема ще і в тому, що вивчення студентами суто професійних дисциплін починається з другого (а подекуди й пізніше) курсу. Дисципліна ж «Іноземна мова професійного спрямування», як відомо, включена до навчального плану вже першого року навчання, коли студенти в більшості своїй мають досить віддалені уявлення про те, що конкретно мають знати у межах своєї майбутньої спеціальності. Тож на цьому етапі тексти мають стосуватися більш загальних питань фаху, носити оглядовий характер. Пропонуючи такі тексти для читання студентам першого курсу, викладачеві потрібно бути готовим до того, що можливо саме йому доведеться тлумачити певні професійні поняття, терміни чи процеси.

Отже, основне завдання викладання іноземної мови студентам нелінгвістичних вишів полягає в тому, щоб, реалізуючи професійну спрямованість навчання, забезпечити володіння іноземною мовою з урахуванням професійних інтересів студентів і удосконалення їх знань, умінь та навичок, необхідних для обраної спеціальності.